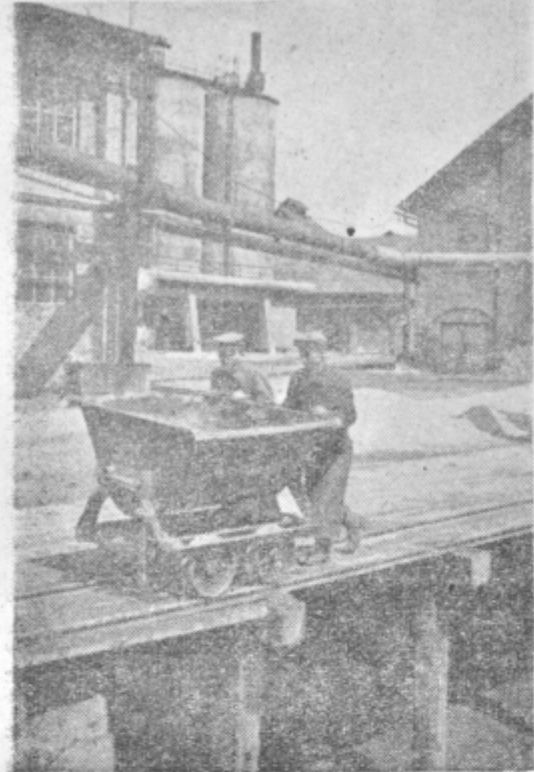

Približajmo tovarne osnovnim šolam

Večkrat ugotavljamo, da je izobraževanje otrok preveč ločeno od družbene proizvodnje. Na deželi se otroci seznanijo usaj delno z več ali manj napredno proizvodnjo na domači kmetiji, kjer tudi sami sodelujejo. V mestih in industrijskih centrih so pa otroci ločeni od proizvodnje. Na industrijskih obratih so napisali: »Nezaposlenim vstop prepovedano. Prav tako odga-

šolanja, seznanila z različnimi delovnimi mesti v proizvodnji. Zato tovarne pomagajo pri premagovanju težav, ko uvajamo na naše šole tehnični pouk. Lepo razumevanje je pokazal delavski svet Tovarne emaljirane posode v Celju, ki je nakazal od novem letu petim šolam v Celju in okolici po 50.000 din za nabavo najnovejšega orodja. Tovarne in

Desetine in desetine vagončkov prazne cinkove rude prepeljeta mlada delavca vsak dan iz pražarne v »bunker«. Vsa ruda gre na tej vmesni poti skozi njune roke. Delo je naporno, a še naporneje je strah, ki ga povzročajo strupeni plini.

njavo radovedne otroke iz obrtnih delavnic. Tako se otroci seznanjajo predvsem z gotovimi izdelki, ki jih vidijo v izložbenih oknih, na razstavah in v prometu. Ne vedo pa, kako vse to nastaja. Se daleč pa smo od tega, da bi učenci sodelovali v enostavni proizvodnji, čeprav vemo, da bi se na ta način najbolje seznanili z delovnim orodjem, s stroji in z odnosi, ki vladajo v podjetju. To neskladnost so začutili tudi po tovarnah. Zavedajo se, da bo mladina z ljubeznijo prišla na njihova delovna mesta, če se bo v mladosti, to je v času osnovnega

obrne delavnice odstopajo odpadni material šolam. Zaželeno je, da bi delavski sveti povabili ob določenih prilikah šole na ogled podjetja. Lepo bi bilo, če bi učenci v primernih oddelkih poizkusili z delom. Koristno bi bilo, če bi tovarne poslale svoje strokovnjake, da bi svetovali pri ureditvi delavnice po šolah in vodili tehnične krožke pionirjev. Možnosti in oblike je mnogo. Na ta način se bodo postopoma industrijski obrati približali šoli in bodo obogatili vzgojo naše mladine.

Brezvestnost posameznih pojavov na cestah

Cestna oprema mora zadostiti naslednjim glavnim načelom: zagotoviti mora varnost prometa, urediti orientacijo vožnje in potnikom ter skrbeli za udobnost potovalcev.

Najsi je cesta še tako moderno urejena in najsi je vozišče ceste tehnično še tako brezhibno izvedeno, vendar ne daje tako zgrajena cesta tiste lepote, domačnosti in varnosti, kakor bi jo imela z ustrezno opremo.

Naša skupnost daje ogromno investicij za gradnjo, vzdrževanje in opremo cest, kar je dokaz, da stopamo med vrste najbolj tehnično razvitih držav na svetu.

Zato je tembolj tragično, ko opažamo na naših cestah pojave, ki niso nikakor v čast človeku, ki naj bi mu bil napredek naše družbe in države pri srcu. Pojavi brezvestnosti, malomarnosti odnosov do cest je opaziti vse čedje, kar povzroča velikansko škodo skupnosti in veliko nepotrebno obremenitev proračuna. Kdo pa daje sredstva za vzdrževanje in opremo cest? Skupnost, vsak posameznik daje od svojega dela in zato so taki brezvestni pojavi obsojanja vredni. Na območju

Uprave cest LRS — Tehnične sekcije Celje se opažajo primeri, ki dajejo žalostno sliko takšnim uničevalnim pojavom.

Neznani storilci lomijo snežne kole in prometne znake. Pred nedavnim so bili izravnani celo kilometrski kamni. Posledice takšne brezvestnosti posameznikov bi se kaj hitro lahko pokazale pri nesrečah, ki bi terjale tudi človeške žrtve. Pripetili so se primeri, da so posamezniki preko noči poškodovali prometne znake, samo zato, ker so bili pred tem od cestnega organa opozorjeni na kako nepravilnost, ki so jo zagrešili na cesti. Tako so hoteli dati duška svoji užaljeni občestnosti. Mar je to odnos do družbe? Nikakor ne! To je dokaz, na kakšni nizki stopnji je občestnevestne značaj. Če bi pomislil ob takih momentih, koliko škoduje skupnosti, kako obremenjuje po nepotrebnem proračun, da spravlja s takim postopanjem v življenjsko nevarnost potnika pa tudi samega sebe! saj ga lahko takšno brezvestno početje stane tudi življenja, bi prav gotovo tega nikdar ne storil.

Marsikdo krivi in obtožuje cestno

upravo, češ, da je cesta slabo opremljena s prometnimi znaki in nezavarovane pred nezgodami, nikoli pa ne pomisli, ali ni morda prav sam te poškodoval. Republiška Uprava za ceste vlaga veliko sredstev za čimboljše opremo cest. Zato je vsak brezvesten odnos do ceste kot splošno družbene imovine vsega obsojanja vreden!

Da se pa v bodoče preprečijo takšni pojavi, je Uprava cest — Tehnična sekcija Celje sklenila dati nagrado vsakemu, ki bo zasačil uničevalca cestnih znakov. Mimogrede omenjamo, da bi po tem vprašanju lahko vzgojno precej pripomogle družbene organizacije na svojih sestankih, krajevni ljudski odbori pa na zborih volivcev.

Cuvajmo naše ceste, saj so del naših samih in dokaz stopnje civilizacije, kulture in gospodarske moči naše družbe!

M. S.

NEKAJ MISLI O DELU Z VAŠKO MLADINO

Pred kratkim je bilo pri CK LMJ v Beogradu posvetovanje o delu z vaško mladino. Predstavniki iz vseh republik so izmenjali misli, ki so jih dobili pri izkušnjah dosedanjega dela z vaško mladino. Zastopniki LRS so povedali predvsem o delu mladih združnikov in razvoju kulturnega in zabavnega življenja na vasi. Prav je, da pred novim letom prikažemo tudi naši mladini nekaj osnovnih misli, po katerih je pogojeno življenje vaških mladinskih organizacij. Prinašamo izvečke iz razprave tov. Rudija Lešnika, predsednika obč. komiteja LMS Šmarje pri Jelšah:

»Občina po svojih skromnih močeh nudi oporo šolstvu, prosveti in organizacijam, toda to vsekakor pomeni za zena krat še dokaj pasivno kmečko občino veliko obremenitev, kakor verjetno za vsako kmetijsko občino, ki nima razvite industrije ali vsaj proizvodnje tistih kmetijskih kultur, ki so iskane v industriji kot n. pr. hmelj v Savinjski dolini. Skoraj ključno vprašanje so prostori, kjer bi društvo odn. organizacija lahko delovala. V vsej občini je komaj kakih 5 dvoran, da o klubskih prostorih sploh ne govorimo. Šole so večinoma tesne in prenatrpane in največkrat ne morejo nuditi prostorov za organizacije, čeprav se kljub temu društveno in zabavno življenje predvsem v bolj odročnih krajih razvija prav v šolskih prostorih. Tako vidimo, da že osnovni prostori, kjer bi se naj zbirala mladina izven gostin in podobnega, predstavljajo določen problem.

Drugo vprašanje na vasi predstavlja sposoben vodilni kader. Letega primanjkuje povsod. Razumljivo je, da so na vasi učitelji in peščica intelektualcev tisti, ki bi naj tvorili jedro vodilnega kadra. Naša mladina je pripravljena, polna volje, dokaj revolucionarna, toda to vitalno in delovno energijo je potrebno usmerjati v sočno vsebino z življenjskimi metodami. Oblike dela na vasi so bistvene pomena, ker morajo biti dostopne mentaliteti kmečke mladine in zanjo življenjsko zanimive. Letos čulimo pojemanje interesa za kmetijsko-gospodarske šole, čeprav še na jugu komaj začenjajo z njimi. Ne morem zaradi tega reči, da tukaj niso več potrebne. Nasprotno: nujne so, toda dosedanje oblike so morda že nekako preživle. Prav na vaseh so čestokrat izzvenele preveč »teorijske«, če tako rečem, ker je primanjkovalo sposobnega kadra in sredstev za praktično delo. Te šole pa morajo biti predvsem praktične: usposobljene v mehanizaciji, v naprednem praktičnem kmetovanju in praktičnem gospodinjstvu. Internatska oblika tritedenskih šol se bolj obnese, ker je tu dober strokovni kader in običajno tudi primerna tehnična in materialna sredstva.

Posebno vprašanje na vasi pa je še konservativno mišljenje nekaterih ljudi, posebno starejših, ki branijo sinovom in hčeram udeleževanje v organizacijah in društvi. Do neke meje je to razumljivo za kmečke starše, ki živ ure hoda od glavnega naselja. Na drugi strani pa hromi sproščeno življenjsko dejavnost ozka tendenciozna miselnost, ki je posebno na vasi še zelo zakoreninjena.

V novem letu 1959 želimo, da bi se naša mladina strnila v delu, da bi v prizadevanjih uspevala, gradila in se izpopolnjevala, da bi jo občuval ves svet po njeni delarnosti. Avtocesta »Bratstva in edinstva« bo spet klicala, vzgajala in družila vaško, delavsko in študentsko mladino in svetlo dokazovala: tu je socialistična Jugoslavija!

-T-

Kvalificiranih delavcev manjka

Upravni odbor posredovalnice za delo v Konjicah je pred kratkim analiziral stanje zaposlenih v občini. Zadnji podatki iz podjetij kažejo, da je število novo zaposlenih delavcev v letošnjem letu sicer nekoliko poraslo, vendar pa ni bistveno presežena meja, določena z družbenim planom. Tudi za prihodnja leta načrt predvideva, da se bo v industrijskih podjetjih dvigalo število zaposlenih za okoli 5% na leto, vzporedno z večanjem proizvodnih možnosti.

V večini podjetij najbolj primanjkuje kvalificiranih delavcev, nič boljše pa ni s tehničnim kadrom, ki ga je povsod premalo. Stvar se sicer rešuje z dotokom vajencev, toda ti bodo svoje delo v celoti obvladali šele v nekaj letih. Podjetja tudi prireajo krajše tečaje, ki jih posejajo predvsem delavci, ki že dalj časa opravljajo določena dela, nimajo pa še potrebne kvalifikacije. Srečeva je vse to le začasna rešitev. Stro-

kovni in tehnični kader bodo podjetja pridobila s štipendiranjem mlajših študentov. Pri mladini, ki gre v uk, je opaziti težnjo po poklicih kot so n. pr. ključavničarji, električarji, mehaniki itd. Skoraj nobeden pa se ne odloči za kovača, opekarja in podobno. Slično deloma velja tudi za trgovino, ki zelo težko dobi moške vajence.

Med začasno nezaposlenimi je pri konjski posredovalnici zlasti precej žensk, mladih deklet in žena iz bližnje konjske okolice. To so hčerke delavcev in manjših kmetov, v manjši meri pa tudi žene že zaposlenih delavcev. Teh je posebno dosti v nekaterih naseljih v konjski okolici (vinogradniški predel), nekaj tudi na področju Loč, manj pa v bližini Vitanja in Zreč. Od preko sto prijavljenih jih je dobra četrtina takih, ki jim je zaposlitev nujna. Zene večinoma iščejo zaposlitve v tovarni, čeprav je znano, da konjska industrija že po svoji strukturi ne more zaposliti dosti ženske delovne sile (kovinska, usnjarska in lesno-predelovalna). To pa narekuje, da bo potrebno v Konjicah prej ali slej misliti na postavitev takih obratov, ki bodo lahko v večji meri zaposlili žene, saj se bo njihovo število pri staležu nezaposlenih večalo iz leta v leto.

L. V.

hodi ali se vozi po cestah, v vlaku, bo tak sigurno tudi na delovnem mestu.

Konkretni primeri, ki jih bomo v bodoče objavili z raznih področij našega življenja, bodo potrdili gornjo vsebino. Ti primeri naj bi pomagali odstranjevati zlasti tiste napake, ki nam največ škodujejo.

Franc Kleč

DISCIPLINA

Beseda, ki jo neštokrat slišimo, uporabljamo, razpravljamo o njej, jo različno tolmačimo in ji zlasti v praktičnem življenju ne najdemo prave vsebine in pravega mesta.

Največkrat govorimo o delovni disciplini ali nedisciplini in pri tem pozabljamo, da je le-ta odraz družbene, prometne, družbene, družinske, šolske in številnih drugih disciplin.

Ce se hočemo resno lotiti tega tako pogosto omenjenega problema, moramo najprej določiti vsa tista pisana ali nepisana pravila ter predpise, ki v tovarni, na cesti, v društvih, v šoli in drugod urejajo urejeno delovanje in življenje. Če teh pravil ni, je težko

govoriti o kršitvah, zlasti pa je težko, če predpisov ali nekkih družbenih norm — večkrat celo sami običajno, ne poznamo. Tudi to je potrebno poudariti, da veljajo določena pravila za vse, ki skupno nekeje delajo ali živijo in da ne more biti pri tem izjem. Gotovo smo že sami večkrat doživeli na sestankih, da je po 20, 50 ali celo 100 in več ljudi čakalo nekoga, ki je sestanek sklical in bi moral biti na sestanku prvi; da večkrat sila ostro obravnavamo nekega delavca ali uslužbenca, ker sta zamudila na delo, da pa tega ne storimo, če nekaj takega naredi vodilna oseba, da smatramo za veliko, veliko napako, če nekdo na delovnem mestu

nekaj pokvari, da pa radi prezremo materialne in druge posledice, če nekdo izda napačni nalog, če napačno sestavi načrt itd. Spomnimo se ljudi, ki n. pr. živijo v nekem društvu in uživajo vse pravice, ne da bi kar koli doprinesli in celo ne plačajo članarine; ali so nam v društvih in v raznih komisijah ter odborih pri srcu ljudje, ki vedno samo kritizirajo in karajo tiste, ki delo vodijo, sami pa odklanjajo vsakršno delo in funkcijo. Kolikokrat smo v sebi izrekli sodbo o tistih, ki si sposojajo knjige in časopise, ne da bi si le-te kdaj sami kupili.

Ce je nekdo tak v društvu, ce nekdo ne upošteva predpisov, ko

ZNAN OBRAZ

Vojna vihra je minila. Partizan Tone je sedel v štabu za repatriacijo vojnih ujetnikov v Splitu. Vsak dan so jih zaslisevali in navadil se je že obrazov, ki so hoteli prikriti preteklost. Mimo pisalne mize so se vrstile uniforme nekdanjih okupatorskih sil in celo blatno sive obleke nekdanje kraljeve vojske. Utrujalo ga je. Vedno znova in znova izpovedi, neprijetni spomini na pogorišča, prerezane vratove, težke sive bunkerje z votlimi očmi, skozi katere je rezala smrt, na oglušujoče bobnanje granat, brenčanje svinčenk, lakoto, strah.

Ze spet jih je prešlo deset. V zapisnik je narekoval deset težkih zgodb, ki se skozi nje cede solze otrok in mater in jih napaja kri in znoj nedolžnih žrtev in so prepregnene s čisto preprostim človeškim strahom tistih, ki se vrstijo pred Tonetovo pisalno mizo. Kakšno je to srečanje danes? Piše se leto 1946. Tone je še vedno v uniformi in tudi oni so še v uniformah, sovražnih barvah, utrujeni, slabotni. Slabotni! Hm! mu je polglasno ušlo. Pred seboj je zagledal blede, podolgovat obraz, ozko čelo z bledimi lasmi, ki so kuštravo štrlele proti rahlo pripertemu desnemu očesu. In oči: modre, otožne oči!

»Priimek, ime?«
»Šterk Franc.«
»Belogardist?« pogledal ga je ostro naravnost v oči. Bledi obraz je trzil in za hip je zavezal v njih strah. In zdaj je Ton» osupnil. Tudi njemu so se razširile oči.

»Midva sva se nekje srečala? No, potem nisi... Kje sva se srečala?« je Tone grbančil čelo.

»Ne vem. Mogoče.« V oči se je prižgal za hip rahel blesek in bled, utrujen obraz se je za tren razjasnil. »Belogardist nisem bil.«

Dolgi, skoraj prozorni prsti rok so se krčevito spleтали na kolenu pred mizo. Nohti so se naravnost zarili v dlani in na sencih so pronicnile potne srage. Tone je gledal in obraz se mu je temnil?

»V partizanih sva se videla? Da, v partizanih!«

Nos, kakor da se je v hipu izbočil kot kljun in Šterk je odkimal:

»Ne, v partizanih nisem bil. Nikoli.«

»Kaj pa, če si? Čakaj, čakaj! Tone se je oprl na komolec, priprl oči. V glavi mu je brenčalo. Megleno so se utrinjale slike. Velika bukev. Bukev? Čisto pobočje in na njem temne sence človeških postav. Ne, ne stojijo. Prihajajo, skacejo, okrog in okrog. Pobočje? Vojaki? Zagledal je sebe, kako stoji prižet k tisti veliki bukvi in prislanja grški mitraljez. Da, tisti mitraljez, ki ga je spremljal že skozi pet bitk. V laseh mu gomazi. V rami ga je zaskalelo. Se zdaj čuti pekoč zbodljaj. Nekaj korakov pred njim je spet bukev. Gledata se. Spačen obraz. Trde škodoželjne in prestrašene oči, surove oči. Ozek, izpit obraz s kosmorn belih las, ki so silili izpod vojaške kape k desnemu očesu. Izvalen obraz. Morda je bila le sekunda, morda dve, tri. Oba hkrati sta se umaknila. Ze je zasikalo. Bukev: človek in les sta se spojila kot eno. Treske in skorja so frčale po zraku. Bum! je spregovoril eden, tata! drugi in Tone je zdaj zagledal svetel čop las in hladne modrikaste oči. Po čistini pa je odmevalo: hura, hura! Zaskalelo ga je v rami. Se zdaj, ko sedi tu pri mizi, začuti nenadno bolečino, ki mu zarezže skozi ramo.

»Šterk, srečala sva se.« je skoraj zavpil Tone. Leva roka, katero je imel prestreljeno v ramenu, se je začela tresti, v želodcu ga je zgrabil čuden

krč, po vsem telesu ga je spreletel srh in desnica se je že stisnila v pest. »Partizanska svinja!« si kričal, človek, se spomniš? Ne, ne bom pozabil tvojega mlečnega obraza, dokler bom živ. Ti si torej Šterk, Franc Šterk. Takrat ti nisem vedel imena, takrat, pred dvema letoma. No, veš, kje je bilo to? Govori!« Siva uniforma pred Tonetom se je začela tresti, modre, otožne oči je zalila voda, ozka bleda ustnica se je klavrno povesila kot list, ki odpada. »Nisem vas ubil.« je zašepetal kot bi molil.

»Nisi, resnično! Ker me nisi do smrti zadel, ko mi je odpovedala strojnica. Živim še in bom živ! A ti?« V Tonetovih očeh je bil prezir.

»Umilite se! Vojna je bila, bil sem nepremišljen. Mlad sem.« Siva ohlapna uniforma je drgetala.

»Tudi jaz sem mlad, čeprav imam trpek obraz. Če štejeva leta, glej, jih

imava dvaindvajset.« Krč v njem je popustil in pest se je razklenila. »Toda teh dvaindvajset je za šestdeset drugih, a tvojih, Šterk, za eno podganje!« Partizan Tone je pljunil.

»Imate mater?« je skozi solze nenadoma kot bi zaklical, zaječala siva uniforma.

Tone je pogledal, kot bi se začudil. Tonetovo mater so bolano na gnojnem vozu s kravami gonili Nemci z doma. »Pojdil!« je dejal in zopet so se vrstili pred njim neznani obrazi.

Cez nekaj dni mu je bolničar povedal, da si je Šterk prerezal žile in so ga komaj rešili. Partizan Tone se je nasmešnil: »Slabotni so, zares! In vendar živim!«

(Po pripovedovanju kapetana T. L. člana Štaba za repatriacijo vojnih ujetnikov v Trogiru po resničnem doživetju) Sotelski